

РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ
МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА
МИНИСТЪР

ЗА П О В Е Д

№ РД 09 - 872/20.05.2009 г.

На основание чл. 36, ал. 2 от Закона за професионалното образование и обучение, във връзка с чл. 42, ал. 1 и ал. 2 от Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване, при спазване изискванията на чл. 66, ал. 1 и ал. 2 от Административнопроцесуалния кодекс и във връзка с организирането и провеждането на държавните изпити за придобиване степен на професионална квалификация за професията

У Т В Ъ Р Ж Д А В А М

Национална изпитна програма за провеждане на държавни изпити за придобиване на трета степен на професионална квалификация за професия код **621040 Техник-животновъд**, специалност, код **6210402 Овцевъдство** от професионално направление код **621 Селско стопанство**, от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Контрол по изпълнението на заповедта възлагам на Кирчо Атанасов – заместник-министър.

ДАНИЕЛ ВЪЛЧЕВ
ЗАМЕСТИНИК МИНИСТЪР-ПРЕДСЕДАТЕЛ И
МИНИСТЪР НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

МИНИСТЕРСТВО НА ОБРАЗОВАНИЕТО И НАУКАТА

НАЦИОНАЛНА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

**ЗА ПРОВЕЖДАНЕ НА ДЪРЖАВНИ ИЗПИТИ ЗА ПРИДОБИВАНЕ
НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА КВАЛИФИКАЦИЯ**

	Код по СПОО	Наименование
Професионално направление	621	СЕЛСКО СТОПАНСТВО
Професия	621040	ТЕХНИК–ЖИВОТНОВЪД
Специалност	6210402	ОВЦЕВЪДСТВО

Утвърдена със Заповед № РД 09 - 872/20.05.2009 г.

София, 2009 година

I. ПРЕДНАЗНАЧЕНИЕ И ЦЕЛ НА ИЗПИТНАТА ПРОГРАМА

Националната изпитна програма е предназначена за организиране и провеждане на държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по професията **код 621040 Техник-животновъд**, специалност **код 6210402 Овцевъдство** от Списъка на професиите за професионално образование и обучение по чл. 6 от Закона за професионалното образование и обучение.

Целта на настоящата национална изпитна програма е да определи единни критерии за оценка на професионалните компетентности на обучаваните, изискващи се за придобиване на **трета** степен на професионална квалификация по изучаваната професия и специалност.

Националната изпитна програма е разработена във връзка с чл. 36 от Закона за професионалното образование и обучение (ЗПОО). До утвърждаване на ДОИ за придобиване на квалификация по професията настоящата Национална изпитна програма следва да се прилага само за системата на народната просвета.

Държавните изпити по теория и по практика на професията и специалността се провеждат в съответствие с изискванията на ЗПОО и Наредба № 3 от 15.04.2003 г. за системата на оценяване.

II. СЪДЪРЖАНИЕ НА НАЦИОНАЛНАТА ИЗПИТНА ПРОГРАМА

Настоящата национална изпитна програма съдържа:

- 1. За държавния изпит по теория на професията и специалността:**
 - а. Изпитните теми с план-тезиса на учебното съдържание.
 - б. Критерии за оценяване.
- 2. За държавния изпит по практика на професията и специалността:**
 - а. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания.
 - б. Критерии за оценяване.
- 3. Система за оценяване.**
- 4. Препоръчителна литература.**
- 5. Приложения:**
 - а. Примерен изпитен билет за държавния изпит по теория на професията и специалността.
 - б. Примерно индивидуално практическо задание.

III. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Изпитни теми с план-тезис на учебното съдържание

Изпитна тема № 1: Породи овце за мляко

План-тезис:

- Породи овце за мляко - Източнофризийска, Аваси, Черноглава плевенска, Бяла старозагорска и др. - създаване, екстериорни особености и продуктивни качества на породите, съпоставка между тях.
- Фактори, влияещи върху млечната продуктивност.
- Незаразен мастит - причини, клинични признаци и лекуване.
- Класификация на доилните инсталации за овце.
- Организация на производствения процес.

Приложна задача/казус: Разпознайте породите овце за мляко и изберете най-подходящата за отглеждане, ако искате освен мляко да получавате и по-голям брой агнета. Необходими ли са по-специални изисквания при отглеждането? Обосновете отговора си.

Дидактически материали: Снимки на породи овце за мляко.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 1</i>	Максимален брой точки
1. Сравнява качествата на породите	15
2. Анализира влиянието на факторите върху млечната продуктивност.	10
3. Описва клиничните признаци и обяснява причините за поява и лекуването на незаразния мастит.	10
4. Класифицира доилните инсталации за овце.	5
5. Описва организацията на производствения процес.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 2: Породи овце за тънка вълна

План-тезис:

- Мериносови породи - за вълна, за месо и вълна, за вълна и месо, български тънкорунни породи - представители, екстериорни особености и продуктивни качества на породите, съпоставка между тях.
- Фактори, влияещи върху вълнодайността.
- Арахноентомози - краста по овцете – признаци, причини за възникване, начин на лечение.
- Чукова фуражомелка – предназначение и общо устройство.
- Пазар и пазарни фактори.

Приложна задача/казус: Разпознайте породите овце за тънка вълна. Каква порода бихте предпочели да отглеждате и защо? С какво ще се съобразите при избора си? Обосновете отговора си.

Дидактически материали: Снимки на породи овце с тънка вълна. Схема на фуражомелка.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 2</i>	Максимален брой точки
1. Сравнява качествата на породите.	15
2. Анализира факторите, влияещи върху вълнодайността.	10
3. Описва клиничните признаци и обяснява причините за появата и лекуването на крастата по овцете.	10
4. Описва предназначението и общото устройство на чуковата фуражомелка.	5
5. Дефинира понятието пазар и анализира влиянието на пазарните фактори.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 3: Полутънкорунни породи овце

План-тезис:

- Полутънкорунни породи от английски тип - дълговълнести и късовълнести, породи тип цигай и тип коридел, български полутънкорунни породи - екстериорна и продуктивна характеристика и съпоставка между породите.
- Унаследяване на вълнодайността при овцете.
- Трихофития при овцете – признаци, причини за възникване, начин на лечение.
- Стрижбен агрегат – общо устройство и принцип на действие.
- Съвременни системи за управление на качеството на продукцията.

Приложна задача/казус: Разпознайте полутънкорунните породи овце. Каква порода бихте избрали да отглеждате, ако живеете в областта на Родопите? Обосновете избора си.

Дидактически материали: Снимки на полутънкорунни породи овце. Схема на стрижбен агрегат.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 3</i>	Максимален брой точки
1. Познава породите и сравнява качествата им.	15
2. Анализира унаследяването на вълнодайността при овцете.	10
3. Описва признаците и обяснява причините за възникване и начина на лекуване на трихофитията по овцете.	10
4. Описва устройството и принципа на действие на стрижбения агрегат.	5
5. Избира и описва съвременни системи за управление на качеството на продукцията.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 4: Местни породи овце

План-тезис:

- Дъбенска, Реплянска, Каракачанска, Медночервена шуменска, Странджанска, Котленска и Тетевенска овца - екстериорна и продуктивна характеристика, съпоставка между тях.
- Съхраняване генофонда на българските породи и отродия.
- Хелминтози по овцете – признаци, причини за възникване, начин на лечение.
- Използване на ливадите и пасищата.
- Предприемачески риск.

Приложна задача/казус: Изчисляване на показатели, свързани с използване на пасищата - брой на парцелите, продуктивност и натовареност.

Дидактически материали: Примерни данни, необходими за изчисляване на показателите.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 4</i>	Максимален брой точки
1. Познава породите и сравнява качествата им.	15
2. Доказва необходимостта от съхраняване на генофонда на българските породи и отродия.	10
3. Описва признаците и обяснява причините за възникване и начина на лекуване на хелминтозите.	10
4. Избира и описва подходящи начини за използване на ливадите и пасищата.	5
5. Изяснява риска като понятие и прави оценка на предприемаческия риск.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 5: Месна продуктивност при овцете

План-тезис:

- Породи овце с добра месодайна продуктивност - екстериорна и продуктивна характеристика, съпоставка между тях.
- Оценка на месодайните качества на овцете.
- Царевича - технология на отглеждане.
- Болести на обмяната на веществата - причини, клинични признаци и лекуване.
- Царевични комбайни – общо устройство.

Приложна задача/казус: Защо разходът на КЕ (кърмни единици) за 1 кг прираст е най-нисък при младите животни и най-висок при възрастните? Обосновете отговора си.

Дидактически материали: Схеми на царевични комбайни.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 5</i>	Максимален брой точки
1. Познава и сравнява подходящите породи.	10
2. Прави оценка на месодайните качества на овцете.	10
3. Описва технологията на отглеждане на царевичата.	10
4. Описва признаците и обяснява причините за възникване и начина на лекуване на болестите.	10
5. Описва устройството и нагласяването за работа на комбайните.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 6: Хранене на агнета и шилета за разплод

План-тезис:

- Особенности на храносмилането при овцете.
- Хранене на агнета и шилета за разплод.
- Използване на ливадите и пасищата.
- Остро подуване на търбуха - причини, клинични признаци и лекуване.
- Преси за сено – видове и общо устройство.

Приложна задача/казус: Изчисляване на показатели, свързани с използване на пасищата - брой на парцелите, продуктивност и натовареност.

Дидактически материали: Примерни данни, необходими за изчисляване на показателите. Схема на преси за сено.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 6</i>	Максимален брой точки
1. Обяснява особеностите на храносмилането при овцете.	10
2. Обяснява особеностите при хранене на агнета и шилета.	10
3. Описва рационални начини за използване на ливадите и пасищата.	10
4. Описва признаците и обяснява причините за подуване и начините за лекуването му.	10
5. Описва видовете и общото устройство на пресите за сено.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 7: Хранене на овце

План-тезис:

- Лактация и хранене - потребности от енергия, протеин, мазнини, минерални вещества и витамини.
- Хранене на лактиращи овце-майки.
- Недоимъчни болести – недостиг на минерални соли.
- Дозатори – предназначение и общо устройство.
- Организационна структура на фирма - приложение за овцеферма.

Приложна задача/казус: Да се построи лактационна крива по зададени данни и да се направи съответният коментар по нея, като се приложат знанията за лактация и хранене на лактиращи овце.

Дидактически материали: Примерни данни, необходими за построяване на лактационната крива.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 7</i>	Максимален брой точки
1. Обяснява връзката между лактация и хранене и обосновава потребността от съответните хранителни вещества.	10
2. Обяснява особеностите в храненето на лактиращи овце-майки.	10
3. Описва признаците на болестите и прави връзка с влиянието на лактация и храненето.	10
4. Описва предназначението и общото устройство на дозаторите.	10
5. Прилага знанията за организационна структура на фирма и посочва такава на овцеферма.	10
6. Решава приложната задача/казуса.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 8: Угояване на агнета и шилета

План-тезис:

- Основни фуражи за угояване и тяхната обработка.
- Начини за угояване - интензивно и екстензивно.
- Уролитиаза - причини, клинични признаци и лекуване.
- Съоръжения за изваждане на силаж – видове и общо устройство.
- Организация и нормиране на труда в овцеферма.

Приложна задача/казус: Съставяне на примерна дажба за съответната категория животни по зададени данни.

Дидактически материали: Норми за хранене на селскостопанските животни. Съоръжения за изваждане на силаж.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 8</i>	Максимален брой точки
1. Избира и описва подходящи фуражи за угояване и тяхната обработка.	10
2. Описва и сравнява двата начина за угояване.	10
3. Описва признаците на болестта и обяснява причините за възникване и начините за лекуването ѝ.	10
4. Описва общото устройство и видовете съоръжения за изваждане на силаж.	10
5. Избира и описва подходяща организация и нормиране на труда.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 9: Машинно доене на овце

План-тезис:

- Физиологични основи на машинното доене.
- Подготовка и технология на доенето.
- Химични средства за дезинфекция на доилните инсталации.
- Доилни инсталации за овце - видове, устройство и принцип на действие.
- Инвестиране в предприятието.

Приложна задача/казус: Определете вида на доилните инсталации. Посочете последователността на свързване на елементите. Има ли липсващи елементи и ако има - кои са те?

Дидактически материали: Схеми на доилни инсталации и техните елементи в разбъркан вид. Може да има и липсващи елементи.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 9</i>	Максимален брой точки
1. Обяснява връзката на машинното доене с физиологията на млечната жлеза.	10
2. Описва подготовката и технологията на доенето.	10
3. Избира подходящи химични средства за дезинфекция и описва начина на приложението им.	10
4. Разграничава видовете доилни инсталации и демонстрира знания за тяхното устройство и принцип на действие.	10
5. Избира и описва подходящи начини за инвестиране в предприятието.	10
6. Решава приложната задача/казуса.	10
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 10: Машинна стрижба на овцете

План-тезис:

- Строеж и топография на руното.
- Организация и подготовка на стрижбената кампания.
- Краста по овцете - клинични признаци и профилактика.
- Стрижбени агрегати - устройство и правила за безопасна работа с тях.
- Организация и нормиране на труда при машинна стрижба на овце.

Приложна задача/казус: Преценете качеството на извършената машинна стрижба. Обосновете отговора си.

Дидактически материали: Снимки на остригани животни и получените руна. Схеми на стрижбен агрегат.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 10</i>	Максимален брой точки
1. Описва строежа и топографията на руното.	5
2. Демонстрира знания за организацията и подготовката на стрижбената кампания.	10
3. Описва признаците на болестта и посочва начините за профилактика.	10
4. Описва устройството и правилата за безопасна работа със стрижбените агрегати.	10
5. Избира подходяща организация и нормиране на труда при машинната стрижба на овце.	10
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 11: Вълнодайност при овцете

План-тезис:

- Фактори, влияещи върху вълнодайността.
- Технически свойства на вълната.
- Окачествяване и съхранение на вълната.
- Методи и средства за дезинсекция в помещения за съхранение на вълната.
- Качество на продукцията.

Приложна задача/казус: Да се определят видът и качеството на предоставените мостри вълна.

Дидактически материали: Предоставят се мостри вълна с различно качество.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 11</i>	Максимален брой точки
1. Анализира факторите, влияещи върху вълнодайността.	10
2. Описва и анализира техническите свойства на вълната.	10
3. Разграничава различните качества вълна и описва начина за съхранение.	10
4. Избира и описва подходящи методи и средства за дезинсекция в помещения за съхранение на вълната.	10
5. Изяснява понятието качество и анализира обуславящите го фактори.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 12: Отглеждане на овце в планински и полупланински условия

План-тезис:

- Породи овце, подходящи за отглеждане в планински и полупланински условия.
- Системи на отглеждане на овцете в планински и полупланински условия.
- Подобряване на ливадите и пасищата.
- Машини за разбухване, обръщане и събиране на сеното – видове и общо устройство.
- Форми на финансиране на дребния бизнес - семейна овцеферма.

Приложна задача/казус: Изчисляване на показатели, свързани с използването на ливадите и пасищата от овце - брой на парцелите, продуктивност, натовареност и др.

Дидактически материали: Примерни данни за изчисляване на показателите.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 12	Максимален брой точки
1. Посочва, характеризира и сравнява подходящите породи.	10
2. Описва и сравнява системите за отглеждане на овцете.	10
3. Описва начините за подобряване на ливадите и пасищата.	10
4. Описва видовете и общото устройство на машините.	5
5. Избира и мотивира избора на подходяща форма на финансиране дребния бизнес - семейна овцеферма.	10
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 13: Технологии за интензивно производство на агнешко и шилешко месо

План-тезис:

- Интензифициране на производството на агнешко месо.
- Начини за отглеждане на агнетата и шилетата.
- Хранене на агнета и шилета за угояване.
- Механизация на храненето и поенето – хранилки и поилки.
- Предприемачески риск.

Приложна задача/казус: Да се изчисли очакваният разход на КЕР (кърмни единици за растеж) за 1 кг прираст при 150, 250 и 350 г дневен прираст според нормите за хранене.

Дидактически материали: Норми за хранене на селскостопанските животни.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 13	Максимален брой точки
1. Посочва и анализира начини за интензифициране на производството на агнешко месо.	10
2. Описва и анализира начините за отглеждане на агнетата и шилетата.	10
3. Обяснява особеностите при храненето на агнета и шилета за угояване.	10
4. Описва подходящи съоръжения за механизация на храненето и поенето.	10
5. Изяснява понятието и прави оценка на предприемаческия риск.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 14: Технологии за отглеждане на овце за мляко

План-тезис:

- Избор на породи за отглеждане и изисквания към тях.
- Производствени сгради в овцефермите.
- Системи на хранене на овцете.
- Фуражораздаващо ремарке - устройство и принцип на действие.
- Себестойност на продукцията. Класификация на разходите.

Приложна задача/казус: Изчислете себестойността на произведеното овче мляко в конкретна овцеферма по зададените ви данни.

Дидактически материали: Примерни данни за разходите в дадена овцеферма и пазарните цени на овчето мляко.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 14</i>	Максимален брой точки
1. Избира подходящи породи и описва изискванията към тях.	5
2. Описва производствените сгради и тяхното оборудване.	10
3. Избира и сравнява системите за хранене на овцете.	10
4. Описва устройството и обяснява принципа на действие на фуражораздаващото ремарке.	10
5. Дефинира понятието себестойност и класифицира разходите, които я формират.	10
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 15: Технологии за отглеждане на агнета и шилета за разплод

План-тезис:

- Време и начин за отбиване на агнетата.
- Зоохигиенни изисквания към помещенията за отглеждане на агнета и шилета.
- Хранене на агнета и шилета за разплод.
- Профилактика на травматизма.
- Планиране на стопанската дейност.

Приложна задача/казус: Да се направи зоохигиенна преценка на помещения за отглеждане на агнета и шилета по зададени примерни данни. Да се направят необходимият коментар и препоръки.

Дидактически материали: Примерни данни за параметрите на жизнената среда, вътрешното разпределение на помещенията и параметрите на микроклимата в помещения за отглеждане на агнета и шилета.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 15</i>	Максимален брой точки
1. Демонстрира знания за определяне времето и начина за отбиване на агнетата.	10
2. Обяснява изискванията, на които трябва да отговарят помещенията.	10
3. Обяснява особеностите при хранене на агнета и шилета.	10
4. Описва начини за профилактика на травматизма при агнетата и шилетата.	10
5. Изяснява същността и значението на понятието и разграничава видовете планове.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 16: Получаване на качествено овче мляко

План-тезис:

- Хранителна и биологична стойност на овчето мляко.
- Фактори, влияещи върху качеството, състава и свойствата на млякото.
- Хранене на овце за мляко по време на лактацията.
- Почистване и дезинфекция на доилните инсталации.
- Методи на ценообразуване, свързани с пазара.

Приложна задача/казус: Какви мерки бихте предприели, ако във вашата овцеферма добиваното мляко е с висока киселинност? Обосновете отговора си.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 16</i>	Максимален брой точки
1. Изяснява хранителната и биологичната стойност на млякото.	10
2. Анализира факторите, влияещи върху качеството, състава и свойствата на млякото.	10
3. Обяснява особеностите при хранене на крави за мляко по време на лактацията.	10
4. Описва подходящите начини за почистване и дезинфекция.	10
5. Избира и описва методите на ценообразуване, свързани с пазара.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

Изпитна тема № 17: Окачествяване и съхраняване на овчето мляко

План-тезис:

- Недостатъци на млякото - във вкуса и миризмата, в консистенцията и цвета.
- Окачествяване и изкупуване на овчето мляко.
- Системи за охлаждане и съхраняване на млякото – сравнение.
- Пастьоризатори - устройство и действие.
- Качество на продукцията.

Приложна задача/казус: Да се прецени качеството на овче мляко по зададени примерни показатели - цвят, вкус, мирис, външен вид, консистенция, плътност, масленост, белтък, сух безмаслен остатък, киселинност, чистота, температура на замръзване и охлаждане.

Дидактически материали: Примерни данни за мляко с определено качество.

<i>Критерии за оценяване на изпитна тема № 17</i>	Максимален брой точки
1. Описва недостатъците на млякото.	10
2. Описва начините за окачествяване и изкупуване на млякото.	10
3. Сравнява различните системи за охлаждане и съхраняване на млякото.	10
4. Описва устройството и обяснява принципа на действие на пастьоризаторите.	10
5. Анализира показателите, характеризиращи качеството на продукцията.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

План-тезис:

- Породи кози - екстериорна и продуктивна характеристика, съпоставка между породите.
- Основни фуражи за хранене на кози.
- Биологично отглеждане на кози.
- Незаразен мастит - причини, клинични признаци и лекуване.
- Решение за създаване на собствен бизнес - фактори, влияещи върху него.

Приложна задача/казус: Да се състави елементарен бизнес план за семейна козеферма по зададени показатели.

Критерии за оценяване на изпитна тема № 18	Максимален брой точки
1. Сравнява качествата на породите.	10
2. Избира и описва подходящи фуражи за хранене на кози.	10
3. Демонстрира знания за изискванията за биологично отглеждане на кози.	10
4. Описва признаците на болестта и обяснява причините за възникване и начините за лекуване.	10
5. Анализира факторите, влияещи върху решението за създаване на собствен бизнес.	5
6. Решава приложната задача/казуса.	15
Общ брой точки	60

2. Критерии за оценяване

Комисията по оценяване на изпита по теория на професията и специалността, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, определя за всеки критерий конкретни показатели, чрез които да се диференцира конкретният брой присъдени точки.

IV. ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА

1. Указания за съдържанието на индивидуалните практически задания

Чрез държавния изпит по практика на професията и специалността се проверяват и оценяват професионалните умения и компетентности на обучаваните, отговарящи на **трета** степен на професионална квалификация.

Изпитът по практика се състои в преценка на зоохигиенните и екологичните изисквания за отглеждане на животните, избор на подходящи породи, технологии на хранене и отглеждане, начини на размножаване, извършване на дейности, свързани с отглеждането на животните и производството, съхранението и първичната обработка на продукцията, техническо обслужване на машините и съоръженията, използвани в животновъдството.

Индивидуалното изпитно задание съдържа пълното наименование на училището/обучаващата институция, празни редове за попълване имената на обучавания, квалификационната форма, началната дата и началния час на изпита, краен срок на изпита – дата и час, темата на индивидуалното практическо задание и изискванията към крайния резултат от изпълнението на заданието. По решение на комисията могат да се дадат допълнителни указания, които да подпомогнат обучавания при изпълнение на индивидуалното практическо задание.

Индивидуалните практически задания се изготвят от комисията за провеждане и оценяване на изпита по практика на професията и специалността в училището/обучаващата институция. Броят на изготвените задания трябва да бъде поне с един повече от броя на явяващите се в деня на изпита. Всеки обучаван изтегля индивидуалното си практическо задание, в което веднага саморъчно написва трите си имена.

Примерно практическо задание: Хранене на овце за мляко

Указания:

- Избор на подходящи фуражи.
- Преценка на качеството на фуражите.
- Обработка на фуражите.
- Съставяне на подходяща дажба.
- Нагласяване за работа и раздаване на фуражите с подходяща техника.
- Спазване последователността на раздаване на фуражите.
- Преценка на качеството на хранене по изяждането на фуража.

2. Критерии за оценяване

За всяко индивидуално практическо задание комисията по провеждане и оценяване на изпита по практика, назначена със заповед на директора на училището/ръководителя на обучаващата институция, разработва показатели по съответните критерии, определени в таблицата. Посочва се максималният брой точки, които се поставят при пълно, вярно и точно изпълнение на показателя.

Пример:

№	Критерии	Показатели	Максимален брой точки	Тежест
1.	Спазване на правилата за здравословни и безопасни условия на труд и опазване на околната среда. Забележка: Този критерий няма количествено изражение, а качествено. Ако обучаваният по време на изпита създава опасна ситуация, застрашаваща собствения му живот или живота на други лица, изпитът се прекратява и на обучавания се поставя оценка слаб (2) .	1.1. Избира и използва правилно лични предпазни средства. 1.2. Правилно и по безопасен начин употребява предметите и средствата на труда. 1.3. Разпознава опасни ситуации, които биха могли да възникнат в процеса на работа, и дефинира, и спазва предписания за своевременна реакция. 1.4. Описва дейностите за опазване на околната среда, свързани с изпитната му работа, включително почистване на работното място.		да/не
2.	Ефективна организация на работното място.	2.1. Подреденост на инструменти, пособия и материали, осигуряваща удобство и точно спазване на технологията. 2.2. Целесъобразна употреба на материалите; 2.3. Работа с равномерен темп за определено време.	2 2 1	5
3.	Спазване изискванията на правилниците, наредбите и предписанията.	3.1. Обяснява работата си при спазване на йерархична подчиненост от други лица. 3.2. Спазва изискванията на правилниците, наредбите и предписанията, свързани с изпитното задание (материали, инструменти, лични предпазни средства).	3 2	5

4.	Правилен подбор на детайли, материали и инструменти съобразно конкретното задание.	4.1. Преценява типа и вида на необходимите материали, детайли и инструменти според изпитното задание. 4.2. Правилно подбира количеството и качеството на нужните материали, детайли и инструменти..	2 3	5
5.	Спазване на технологичната последователност на операциите според практическото изпитно задание.	5.1. Самостоятелно определя технологичната последователност на операциите. 5.2. Спазва технологичната последователност на операциите в процеса на работа.	3 2	5
6.	Качество на изпълнението на практическото изпитно задание. Изчерпателност на разработката.	6.1. Всяка завършена операция съответства на изискванията на съответната технология. 6.2. Крайното изделие съответства на зададените технически параметри; 6.3. Изпълнява задачата в поставения срок.	8 8 4	20
7.	Самоконтрол и самопроверка на изпълнението на практическото изпитно задание.	7.1. Осъществява операционен контрол – при избора на материали, изделия и инструменти и при изпълнение на конкретни дейности. 7.2. Контролира техническите показатели - текущо и на готово изделие. 7.3. Оценява резултатите, взема решение и отстранява грешките. 7.4. Прави оптимален разчет на времето за изпълнение на изпитното задание.	1 1 1 2	5
8.	Защита на извършения монтаж (ремонт) настройка на уреда (машина/апарат и др.) или защита на изработения проект или защита качествата на готовото изделие.	8.1. Може да представи и обоснове приетия вариант на решение /изпълнение на практическото задание. 8.2. Демонстрира добра техника на презентиране.	10 5	15
Общ брой точки			60	

V. СИСТЕМА ЗА ОЦЕНЯВАНЕ

Максималният брой точки за всяка изпитна тема или за всяко изпитно задание е **60**. Неправилният отговор се оценява с 0 точки. Непълният отговор се оценява с част от точките за верен и пълен отговор.

Преминаването от точки в цифрова оценка съгласно чл. 7, ал. 4 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване се извършва по следната формула:

Цифрова оценка = общият брой точки от всички критерии : 10

Получената цифрова оценка се изчислява с точност до 0,01.

Оценяването на писмените работи от държавния изпит по теория е в съответствие с чл. 46 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

Изпълнението на практическото задание от държавния изпит по практика се оценява в съответствие с чл. 48 от Наредба № 3 от 2003 г. за системата на оценяване.

VI. ПРЕПОРЪЧИТЕЛНА ЛИТЕРАТУРА

1. Тянков, Св. Димитров, Ил. Славов, Р. Овцевъдство с козевъдство. Абатар. АД, Велико Търново, 2000.
2. Костов, Киро. Фуражопроизводство. Земиздат, София, 1981.
3. Инструкция за експлоатация и поддръжане на пасищните комплекси – МЗХ.
4. Наредба № 35 от 30. 08. 2001 за биологично отглеждане на животни и биологично производство на животинска продукция.
5. Тянков, Св. Бошнаков, И. Станков, И. Ръководство за упражнения по овцевъдство. Земиздат, София, 1985.
6. Национална агроекологична програма на България (2007-2013).
7. Танев, И. Ралчев, Г. Промислени технологии в овцевъдството. Земиздат, София, 1976.
8. Тянков, С. Димов, С. Николов, Г. Справочник по стрижба на овцете. Земиздат, София, 1985.
9. Хинковски, Ц. Стоянов, А. Дончев, П. Интензивно производство на агнешко и шилешко месо. Земиздат, София, 1981.
10. Методични указания и правила за машинно доене на овце с подвижни доилни машини, София, 1988.
11. Ненов, Ц. Иванова, С. Атанасова, Ц. Технологии в животновъдството. Земиздат, София, 1992.
12. Илиев, Л. и кол. Земеделска техника -1 част. Техника, София, 1997.
13. Мандраджиев, С. Земеделска техника -2 част. Хр.Г.Данов, Пловдив, 1993.
14. Вакарелски, Й. Механизация на селското стопанство -2 част. Земиздат, София, 1987.
15. Диманов, Д. Станчев, Ж.. Основи на ветеринарната медицина. Земиздат, София, 1991.
16. Якимова, Я. Мицова, Г. Фуражно производство с основи на земеделието. Земиздат, София, 1992.

VII. АВТОРСКИ КОЛЕКТИВ

1. Светла Сиракова – ПГСС „Царица Йоанна”, гр. Пазарджик
2. Василка Димова – ПГСС „Царица Йоанна”, гр. Пазарджик

VIII. ПРИЛОЖЕНИЯ

а) Примерен изпитен билет

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ТЕОРИЯ НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията код 621040 Техник-животновъд

специалността код 6210402 Овцевъдство

Изпитен билет №.....

Изпитна тема:
(изписва се точното наименование на темата)

План-тезис:
.....
.....

Приложна задача:

Описание на дидактическите материали:.....

Председател на изпитната комисия:.....
(име, фамилия) (подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....
(име, фамилия) (подпис)
(печат на училището/обучаващата институция)

б) Примерно индивидуално практическо задание

.....
(пълно наименование на училището/обучаващата институция)

**ДЪРЖАВЕН ИЗПИТ ПО ПРАКТИКА НА ПРОФЕСИЯТА И СПЕЦИАЛНОСТТА
ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ТРЕТА СТЕПЕН НА ПРОФЕСИОНАЛНА
КВАЛИФИКАЦИЯ**

по професията код 621040 Техник-животновъд

специалността код 6210402 Овцевъдство

Индивидуално практическо задание №

На ученика/обучавания

(трите имена на ученика/обучавания)

отклас/курс,

начална дата на изпита: начален час:

крайна дата на изпита: час на приключване на изпита:.....

1. Да се:

(вписва се темата на изпитното задание)

2. Указания (инструкции/изисквания) за изпълнение на практическото задание:

УЧЕНИК/ОБУЧАВАН:

(име, фамилия)

(подпис)

Председател на изпитната комисия:.....

(име, фамилия)

(подпис)

Директор/Ръководител на обучаващата институция:.....

(име, фамилия)

(подпис)

(печат на училището/обучаващата институция)